

***„Umysł nie jest naczyniem,
które należy napęlić, lecz ogniem,
który trzeba rozniecić”.***

Plutarch

Lekceważenie wiedzy o odmienności każdego człowieka można porównać do lekceważenia praw przyrody. W tym jednak przypadku nie trzeba nikogo przekonywać, że taka postawa może skończyć się tragicznie. Nikt zatem nie próbuje obalać prawa ciężenia wyskakując z okna na 10 piętrze. Dlaczego więc pomijać, czy deprecjonować psychologiczne prawidłowości procesu uczenia się i rozwoju człowieka? Na rozwój człowieka, który może zapewnić mu sukces składa się jednak coś więcej niż uczenie się, traktowane jako sztuka dla sztuki. Na rozwój, który zakończy się sukcesem składają się:

pasja + wizja + działanie = sukces

czyli uczenie się służące osiągnięciu wcześniej postawionych celów.

***„Jeśli masz wizję i zapał, lecz nie działasz – fantazjujesz,
Jeśli masz wizję i działasz, lecz nie powoduje Tobą zapał – będziesz miernotą
Jeśli masz zapał i działasz, lecz nie masz wizji – osiągniesz to, co chciałeś,
lecz stwierdzisz, że to niewłaściwy cel”***

Maryling King

Tworzenie wizji dotyczącej własnej osoby, czyli stawianie sobie celów możliwych do osiągnięcia, nie jest możliwe bez znajomości swoich „talentów” – mocnych stron swojej osobowości, w szeroko omówionym powyżej znaczeniu tego słowa. Wiedzę o możliwościach ucznia musi posiadać nie tylko nauczyciel, ale przede wszystkim on sam, jeśli ma się stać podmiotem i partnerem nauczyciela w podążaniu drogą własnego rozwoju indywidualnego i jeśli na końcu tej drogi ma znaleźć SUKCES rozumiany jako wszechstronny jego rozwój na miarę posiadanych możliwości.

- S** – **samoocena** (pozytywna i adekwatna)
- U** – **uzdolnienia** (znajomość swoich mocnych stron)
- K** – **konsekwencja** w działaniu
- C** – **ciekawość** świata
- E** – **empatia** w kontaktach z innymi
- S** – **samodzielność** w stawianiu celów i zdążaniu do nich

Wszystkie formy działania człowieka poczynając od najwcześniejszych zabaw służą manifestowaniu i doskonaleniu jego indywidualnych predyspozycji (zainteresowań, zamiłowań, zdolności i uzdolnień) oraz przybliżaniu go do wyboru swojego miejsca w życiu. Psychologia rozwojowa zwraca uwagę, iż uczeń już w wieku wczesnoszkolnym wybiera zabawy zgodne ze swoim systemem wartości, zainteresowaniami, a w klasie VI zaczyna snuć wizje na temat tego, kim w przyszłości chciałby być. Wykorzystanie tego naturalnego procesu

rozwojowego powinno być podstawą działania rodziców i szkoły. W planowaniu drogi edukacji z wykorzystaniem procesów rozwojowych pomocną może być metoda „*Tworzenie wizji własnej osoby, czyli kim będę za ..... lat*”.

Proponowana metoda winna stanowić kulminację obu wspomnianych wcześniej procesów (diagnozy i autodiagnozy) porządkując i klasyfikując wiedzę ucznia o swoich:

- potrzebach, aspiracjach i wynikających z nich dążeniach,
- zainteresowaniach i zamiłowaniach,
- uzdolnieniach i talentach,
- mocnych i słabych stronach osobowości,
- dominujących typach inteligencji,
- stylach reprezentacji poznawczej i wynikających z nich stylach uczenia się,
- systemie wartości i wynikającym z niego stylu życia.

Realizacja metody oprócz szeroko rozumianego samopoznania rozwija umiejętność:

- kształtowania adekwatnej samooceny w oparciu o rozpoznane możliwości oraz opinie środowiska społecznego,
- budowania wiary w siebie,
- planowania drogi edukacyjnej,
- podejmowania decyzji,
- ponoszenia odpowiedzialności za podejmowane decyzje.

Metoda: „**Tworzenie wizji własnej osoby, czyli kim będę za ..... lat**”¹ składa się z czterech etapów. Każdy z nich wymaga przemyślenia. Lista pytań towarzyszących każdemu etapowi planowania nie jest zamknięta ze względu na zróżnicowane uwarunkowania osobnicze i środowiskowe ucznia. Nauczyciel może ją uzupełnić własnymi pytaniami, wynikającymi ze wstępnej obserwacji ucznia i jego środowiska wychowawczego, kontaktu z domem rodzinnym ucznia. Metodę tę można wykorzystać w pracy z własnym dzieckiem niezależnie od podejmowanych przez nią działań.

ETAP I.

INTROSPEKCJA – Kim jestem we własnych oczach? Jakie są moje mocne i słabe strony?

W tym etapie dziecko samodzielnie odpowiada na poniższe pytania.

- Jakie przedmioty sprawiają mi trudności? Dlaczego?
- Jakich przedmiotów uczę się najłatwiej? Co sprawia, że odnoszę w nich sukcesy?
- Jaki sposób uczenia się przynosi największe efekty?
- Czym interesuję się w czasie wolnym?
- Co umiem robić najlepiej?
- Co lubię robić najchętniej?
- Co uważam za swoje wartości?
- Kto jest moim autorytetem?
- Jakie zawody mnie fascynują?
- Jak radzę sobie w kontaktach z rówieśnikami, osobami dorosłymi?
- Czy ulegam wpływom rówieśników?
- Do jakiej klasy społecznej należę? Czy muszę i chcę w niej pozostać?

¹

B. Kubiczek, Metody aktywizujące. Jak nauczyć uczniów uczenia się? Wyd. NOWIK Opole 2009 (wydanie czwarte).

- .....

ETAP II.

CO MYŚLĄ O MNIE INNI? – Kim jestem w oczach innych?

Etap ten służy konfrontacji odpowiedzi dziecka z opiniami jego rodziców, szkoły, osób, z którymi. Zmusza go do spostrzegania siebie oczami innych ludzi i włączanie ich opinii do własnego pojęcia Ja, przyjmowania perspektywy innych.

- Co mówią o mnie moi rodzice?
- Co mówią o mnie moi nauczyciele?
- Jakie mam ich zdaniem predyspozycje?
- Co mówią o mnie moi koledzy, przyjaciele, sąsiedzi?
- Za co najczęściej mnie chwalą i podziwiają? Kto? Dlaczego?
- Za co najczęściej mnie ganią? Kto? Dlaczego?
- Czy zgadzam się z ich opiniami?
- .....

ETAP III.

WIZJA SIEBIE W PRZYSZŁOŚCI – Kim chcę być?

W tym etapie dziecko uwzględniając wiedzę uzyskaną w poprzednich dwóch etapach łączy ze swoimi często nieuświadomianymi motywami wewnętrznymi, ambicjami i aspiracjami.

- Co jest dla mnie najważniejsze w życiu?
- Jaki styl życia mi imponuje?
- Jakie oczekiwania stawiają mi inni (rodzice, nauczyciele)? Czy jestem w stanie je spełnić? Czy chcę je spełniać?
- Jaki zawód chcę wykonywać?
- Czy zależy mi na sukcesie zawodowym, osobistym, towarzyskim, materialnym?
- Jak wyobrażam sobie swoją rodzinę ?
- .....

ETAP IV.

„PLANOWANIE Z PRZYSZŁOŚCI” – Jak chcę to osiągnąć?

Ta technika planowania polega na planowaniu etapów działania mających na celu urzeczywistnienie wizji, czyli odniesienie sukcesu życiowego.

- Jak bardzo mi zależy na urzeczywistnieniu wizji?
- Jaki poziom edukacji muszę osiągnąć, jeśli mam zrealizować wizję siebie?
- Jaką szkołę muszę wybrać po ukończeniu gimnazjum? Na jakich przedmiotach się skupić? Jakie oceny uzyskiwać? Jakie braki uzupełnić?
- Na kogo mogę liczyć w realizacji wizji?
- Na jakie problemy mogę napotkać?
- Co zrobię żeby je pokonać?
- Jak poradzę sobie z trudnościami i stresami?
- .....